

Een Heitje voor een Karweitje

Welpenleidsters van de Dr A. E. Hermansgroep te Driebergen maken spatborden wit voor een „Heitje“.

In het artikel over de Britse GIRL GUIDE INTERNATIONAL SERVICE en SCOUT INTERNATIONAL RELIEF SERVICE, die in de jaren 1944/1945 ook in Nederland achter de fronten actief waren, werd al aangetipt dat de Engelse Actie 'Bob A Job', waarmee deze activiteiten werden gefinancierd, later werden aangewend om gelden voor Scouting en Guiding te verwerven. Ook merkten we op dat vele andere landen deze actie toen overnamen, zo ook de toenmalige NPV, de 'Vereniging de Nederlandse Padvinders'.

Niet alleen de activiteiten van de GIS en de SIRS hadden in Nederland en daarbuiten Scouting en Guiding een goede naam gegeven maar ook een grote populariteit bezorgd. Tijdens de Bevrijding - van september 1944 tot mei 1945, een chaotische en moeilijke periode - hadden ook de weer opgedoken Nederlandse padvinders en padvindsters zich zeer actief ingezet. Ondanks het feit dat bij voorbeeld de padvinders en padvindsters in de grote steden in het westen, dat pas op 5 mei 1940 werd bevrijd, als gevolg van de Hongerwinter zelf zeer ondervoed waren, zetten zij zich in voor de bevolking. Zij verleenden hun diensten aan de genoemde GIS & SIRS, maar ook aan het Rode Kruis, oa bij de opvang van de uit de Duitse werk-, concentratie- en krijgsgevangenkampen kampen terugkerende Nederlanders. Zodra er bij het Rode Kruis berichten waren dat mensen bevrijd waren uit de kampen, waren het de padvinders en de padvindsters die deze berichten bij de in spanning verkerende families afleverden. Ze werkten ook in de opvangkampen voor deze terugkerenden. Zo bv op de grote stations waar de treinen met terugkerenden - meestal samengesteld uit goederenwagons - uit Duitsland arriveerden en de mensen werden geregistreerd. Waarbij overigens het kaf van het koren werd gescheiden, dwz Nederlanders die in Duitse dienst en Duitse uniformen aan de oorlog hadden deelgenomen en thans probeerden in burgerkleding onbemerkt terug te keren, wat zelden lukte.

Kortom, velen waren zeer dankbaar voor de verleende diensten en Scouting en Guiding waren hierdoor zeer populair geworden. Niet alleen stroomden vele jongens en meisjes als nieuwe leden toe, maar ook vele volwassenen meldden zich als leiders en leidsters.

Voor de 2^e Wereldoorlog waren de scouting organisaties er altijd een beetje trots op geweest dat zij zich financieel altijd goed hadden kunnen redden. Na de Bevrijding moest alles echter weer van de grond worden opgebouwd. De Duitse Bezettters en hun 'Nederlandse' helpers hadden in april 1941 Scouting en Guiding verboden en alle

eigendommen in beslag genomen. De Hoofdkwartieren en Scout Shops en Gilde Winkels waren leeggeroofd. Troephuizen met inhoud - bv kampeermaterialen - waren verzegeld en overgedragen aan de Nationale Jeugdstorm of de Hitler Jugend. Er was natuurlijk het één en ander verborgen. De groepshuizen waren net op tijd leeggehaald. De inhoud van sommige Scout Shops was bv net op tijd verwijderd en verborgen door padvinders die dienden bij de politie.

De Nationale Hoofdkwartieren hadden niets meer. Het teruggekeerde personeel was dan ook dolblij als padvinders, die dienden in de Binnenlandse Strijdkrachten of als tolken en gidsen in het Canadese leger, in Duitse bureaus schrijf- en stencilmachines, papier en stencils aantreffen en dit dan op de NHK's afleverden. Ook werd hier en daar uniform kleding aangetroffen van de nazi organisaties. De bruine shirts van de SA en de Hitler Jugend en de blauwe van de Jeugdstorm kregen een kaki bad en werden omgetoverd in padvinders shirts. De zwarte, korte broeken van de HJ en de Nationale Jeugdstorm werden ook gebruikt. Wie geen padvindershoed meer had, mocht een legerbaret gebruiken. Die werden door de Canadese soldaten graag afgestaan. Of men liet oude heren- en dameshoeden omvormen en verven tot de padvindster en padvinders hoeden.

Hulp kwam er ook uit het buitenland. De Canadese en Britse Bewegingen leverden schijfmachines en papier. Ook arriveerden er balen ,weliswaar gedragen, uniformkleding uit die landen; het was allemaal van harte welkom. Er was ook een groot tekort aan handboeken zoals HET VERKENNEN VOOR JONGENS. Men was dan ook dolgelukkig toen de Canadese luchtmacht kisten vol boeken uit Canada overvloog. Tijdens de oorlog hadden de Canadese padvinders en padvindsters vrijwillig hun contributie verhoogd en van dit extra geld had men oa HET VERKENNEN VOOR JONGENS in diverse Europese talen laten drukken. De boeken werden gratis ter beschikking gesteld aan de Scout Shops, die ze verkochten en zo de lege nationale kas hielpen vullen.

Ook op Paleis Soestdijk waren vele Heitjes te verdienen, oa door het bladvrij maken van de paden. Hier onder 'toezicht' van de Prinsessen Beatrix en Irene, in de tijd dat de padvindsters/gidsen nog niet meededen.

Maar er was veel te doen en er was geld nodig. Het was dan ook geen wonder dat, toen men kennis nam van het Britse BOB A JOB systeem men hierdoor werd geïnspireerd. Het werd een jaarlijkse HEITJE VOOR EEN KARWEITJE actie.

Tijdens de Paasvakanties trokken de welpen, de verkenners, voortrekkers, leiders en leidsters en zelfs commissarissen er één dag op uit om KARWEITJES voor een HEITJE (25 cent oftewel een kwartje) te verrichten.

Zo populair was Scouting door zijn werkzaamheden tijdens de Bevrijding geworden dat pers en radio er grote aandacht aan besteedden en de bevolking enthousiast meewerkte.

Er werden soms stickertjes verspreid die men op de deur kon plakken om aan te geven dat er een karweitje viel te doen. Maar ook zonder die werd er huis aan huis aangebeld en gevraagd of er wellicht een karweitje was te doen. Was dit het geval dan ging men aan de slag. Men verzocht de mensen dan een lijst af te tekenen, waarop een stickertje op de deur werd geplakt om aan te geven dat de bewoner al was geholpen en er niet meer aangebeld behoefde te worden.

De actie sloeg aan en menige burgemeester of politicus liet - met een persfotograaf in de nabijheid - zijn schoenen poetsen of zijn auto wassen. De actie werd een groot succes en zou nog vele jaren herhaald worden. Aanvankelijk was het alleen het NPV die dit organiseerde. Later werden ook de Meisjes van het Nederlandse Padvindsters Gilde en de Verkenners van de Katholieke Jeugd Beweging ingeschakeld. Per district werd een prijs uitgedeeld aan de jongen of het meisje dat de meeste Heitjes had ingeleverd.

Ook na het ontstaan van Scouting Nederland (januari 1973) werd de jaarlijkse actie nog voortgezet. Maar de overheid begon subsidies uit te delen en ook Scouting en Guiding kregen hun deel. In de organisaties waren inmiddels stemmen opgegaan die zeiden dat HEITJE VOOR EEN KARWEITJE moest worden beschouwd als 'bedelen aan de deur' wat het in feite dus niet was. Daarom werd besloten de actie te staken. Hiermee verdween echter wel een goede propagandamogelijkheid want dankzij de actie kwam de bevolking in contact met Scouting.

Karweitje gedaan, dan stickertje op de deur.

© Piet J. Kroonenberg. Amsterdam, november 2006.